

Harmonisatie uittredingsregelingen 4GR

Aanleiding

De nieuwe Wet gemeenschappelijke regeling

De nieuwe Wet gemeenschappelijke regeling (hierna: Wgr), die sinds 1 juli 2022 in werking is getreden, kent een aantal nieuwe verplichtingen voor gemeenschappelijke regelingen (hierna: GR). Zo is het verplicht gesteld de gemeenteraden/Staten eerst om hun zienswijzen te verzoeken ten aanzien van een ontwerpregeling. Daarnaast kent de nieuwe Wgr de verplichting – voor zover deze nog niet was opgenomen in de bestaande GR'en - om een uittredingsregeling met bepalingen op te nemen over de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uittreding, waaronder gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon en voor het vermogen van de deelnemende gemeenten/provincies. De inhoudelijke invulling is verder op dit punt aan de GR zelf.

Zienswijze gemeenteraad Eindhoven

In het kader van voornoemde zienswijzeprocedures voor de vaststelling van de gewijzigde Gemeenschappelijke Regelingen van zowel de ODZOB, GGD, VRBZO als de MRE (hierna: de 4 GR'en), constateert de raad van Eindhoven in zijn zienswijzen dat de uittredingsregelingen van deze 4 grote Brabantse GR'en op verschillende manieren zijn uitgewerkt. Dit verdient nader onderzoek naar de financiële aspecten van haalbaarheid, uitvoerbaarheid en harmonisatie tussen de 4 GR'en. De raad heeft een oproep gedaan om tot een eenduidige uittredingsregeling te komen.

Samenwerking 4 grote Brabantse GR'en

De 4 GR'en hebben - waar mogelijk - de samenwerking met elkaar opgezocht bij het wijzigen van hun eigen GR, zowel procedureel als inhoudelijk. Zo is er een algemeen kader met uitgangspunten opgesteld waar elke GR op zijn eigen wijze invulling aan heeft gegeven. Voor het onderdeel uittreding heeft elke GR de ruimte genomen om hier specifiek invulling aan te geven die past bij het eigenstandige karakter van een GR. De ODZOB heeft daarnaast ook intensief afstemming gezocht met de andere Brabantse omgevingsdiensten en de provincie Noord-Brabant. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat de uittredingsregelingen verschillend zijn ingevuld.

Standpunt 4 GR'en op zienswijze

Als reactie op de zienswijze van Eindhoven, hebben de besturen van de 4 GR'en in algemene zin het standpunt ingenomen dat hun voorgestelde uittredingsregeling recht doet aan de vereisten die de Wgr stelt. Deze biedt enerzijds duidelijkheid en anderzijds ruimte voor maatwerk indien dit wenselijk wordt geacht. Het is bovendien passend binnen de wettelijke grondslag en het eigenstandige karakter van een GR. De uittredingsregelingen van de 4 GR'en zijn daarom niet aangepast in de gewijzigde gemeenschappelijke regelingen. Wel hebben de besturen van de ODZOB en de GGD uitgesproken bereid te zijn om een nadere verkenning uit te voeren naar een harmonisatie van de uittredingsregelingen van de 4 GR'en. Ook de VRBZO is hiertoe bereid. Desgewenst kan de gemeenschappelijke regeling dan worden aangepast.

In deze nota worden de overeenkomsten en verschillen van de uittredingsregelingen geduid waarna een aantal overwegingen volgt om wel of niet te gaan harmoniseren. Tot slot volgt een advies.

Uittredingsregelingen 4 GR'en

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de uittredingsregelingen met bepalingen van de 4 GR'en.

De GR'en hebben op een passende wijze invulling gegeven aan de wettelijke verplichting om minimaal de volgende onderdelen in de uittredingsregeling op te nemen:

- De voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden
- De gevolgen voor het vermogen van de GR
- De gevolgen voor het vermogen van de deelnemende gemeenten/provincie (zowel de uittreder als de overblijvende gemeenten/provincie)

Opgemerkt moet worden dat er een wettelijke verplichting is voor deelname van gemeenten aan de GGD, VRBZO en de ODZOB. In die zin is uittreding uit de gemeenschappelijke regeling dus niet (zo maar) mogelijk. Voor wat betreft deelname van de provincie Noord-Brabant aan de GR ODZOB zijn er in beginsel wel mogelijkheden omdat zij de keuze hebben hun VTH-taken bij drie Brabantse omgevingsdiensten onder te brengen.

Hieronder volgen een aantal relevante bepalingen uit de uittredingsregelingen:

- De uittredingsbepalingen van de GGD en de VRBZO komen in hoge mate met elkaar overeen. Daarbij is aandacht voor de overdracht van personeel, materiaal, materieel of gebouwen van de regeling. De negatieve financiële gevolgen van een uittredende gemeente worden aangemerkt als frictie – en desintegratiekosten. Deze worden als volgt over een periode van drie jaar door het uittredend bestuursorgaan gecompenseerd: Het eerste jaar na uittreding voor 100%, het tweede jaar 66% en het derde jaar 33% van deze kosten. Voor het opgebouwde vermogen (reserves) dat kan worden toegerekend aan het uittredend bestuursorgaan vindt compensatie plaats naar rato van de verdeelsleutel. In de bepalingen is geen opzegtermijn opgenomen.
- De ODZOB hanteert een opzegtermijn van tenminste twee jaar voor de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer en het algemeen bestuur houden de kosten die verband houden met de uittreding zo laag mogelijk. De uittredende deelnemer betaalt in jaar één van uittreding 66% en in jaar twee 33% van de bijdrage aan de begroting die de deelnemer voldeed in het jaar voorafgaand aan de uittreding. Om te borgen dat uittreding niet onredelijk verloopt voor zowel de uittredende als de blijvende gemeenten en provincie, kan het algemeen bestuur afwijken van deze bepaling.
- De MRE heeft concrete uittredingsbepalingen opgenomen. De uittreding gaat in op 1 januari van het tweede jaar na het jaar van opzegging. Bij aanvang van de uittreding gelden er afspraken over de bijdrage uit een Stimuleringsfonds. Er geldt een termijn van vijf jaar voor de afbouwregeling: in het eerste jaar van uittreding is een volledige inwonersbijdrage verschuldigd, in het tweede jaar 75%, in het derde jaar 50%, in het vierde jaar 25% en vanaf het vijfde jaar is geen bijdrage verschuldigd. De inwonersbijdragen zijn gebaseerd op de laatste begroting, die door het algemeen bestuur is vastgesteld waar de uitgetreden deelnemer nog onderdeel van uitmaakte. Om te borgen dat uittreding niet onredelijk verloopt voor zowel de uittredende als de blijvende gemeenten, kan het algemeen bestuur afwijken van deze bepaling.

Brabant-Zuidoost

De uittredingsbepalingen van de GGD en VRBZO komen in hoge mate met elkaar overeen en zijn anders dan de ODZOB en de MRE. De overeenkomsten tussen de GGD en de VRBZO zijn verklaarbaar vanuit het karakter van de organisaties, wettelijke deelname van gemeenten en het bedrijfsvoeringsaspect (personeel, materialen, materieel en gebouwen). De verschillen met de ODZOB en de MRE zijn ook verklaarbaar vanwege het specifieke karakter van deze GR'en, en de wijze waarop deze organisaties zijn gefinancierd. Voor wat betreft de ODZOB is het belangrijk om een identieke regeling te hebben met de andere Brabantse omgevingsdiensten waarbij de provincie Noord-Brabant partner is. Zoals eerder vermeld heeft de provincie de mogelijkheid een keuze te maken bij welke Brabantse omgevingsdiensten zij hun VTH-taken willen onderbrengen.

De vergelijking van de uittredingsbepalingen heeft bij de GR'en niet tot nieuwe inzichten geleid die tot mogelijke aanpassingen leiden van de uittredingsregeling.

Overwegingen

Overwegingen die pleiten vóór harmonisatie van de uittredingsregeling:

- Vanuit het perspectief van onze deelnemers/gemeenten kan harmonisatie voorzien in een behoefte om tot meer uniformiteit te komen van de GR'en in onze regio. Daarbij moet dan wel de afweging worden gemaakt tussen de inzet van (schaarse) ambtelijke capaciteit om de bepalingen en gemeenschappelijke regeling aan te passen, en de kans die zich voordoet op daadwerkelijke uittreding.

Overwegingen die ervoor pleiten om niet te harmoniseren:

- Er zijn geen nieuwe inzichten die leiden tot een mogelijke aanpassing van de uittredingsregeling bij één van de GR'en.
- De verschillen tussen de uittredingsbepalingen van de GR'en zijn verklaarbaar vanuit de wettelijke grondslag en de aard van de GR.
- Harmonisatie in de regio Brabant-Zuidoost staat op gespannen voet met harmonisatie van de regeling met "branchegenoten" van de GR'en.

Advies

De besturen van de 4 GR'en te adviseren om de uittredingsregeling niet te harmoniseren met verwijzing naar de bovenstaande overwegingen.